

רב פעלים מקבצאל, שריבה
וקבץ פועלים לתורה (ברכות ח"י)

גליון תורני

פעלים לתורה

גליון י"ח
אב תשע"ד

יו"ל ע"י:

הוצאת דרך המלך

לפניות למערכת נא להתקשר

בירופ: הרב דובעריש כהן רפאפורט 02036672747

בארה"ב: הרב שרגא פייש הערצאג 8453250854

בארץ ישראל: הרב יעקב עבדלחק 0548526426

כל הזכויות שמורות למערכת

Copyright © 2014

כתובת המערכת:

PEOLIM LATORAH

58 Forburg Rd

LONDON N16 6HT

Email: Peolim@gmail.com

המערכת מתנצלת על חידו"ת שנשלחו ולא נדפסו
מחמת חוסר מקום וכו' ועוד חזון למועד

**מועד האחרון להעביר
חידושי תורה לקובץ הבא
הוא ט"ו אלול הבעל"ט**

עימוד ע"י:

צורת תורה

845.510.2203

תוכן הענינים

מדור גנזי ישנים

הג"ר פנחס עפשטיין זצ"ל

ה בענין יו"ט שני בארץ הנגב.....

הג"ר חי בנימין עדבלחק זצ"ל

ח גדר מנעל לענין שבת ולענין יוה"כ ולענין ת"ב.....

מדור ימי הנופש

הרב ישראל דוב הלברשטאם ז"ל

יז בענין לעסוק בצרכיו ולילך לדרך קודם שהתפלל תפלת מנחה.....

הרב צבי נחמיה הלוי שנעק

כב בענין תחום שבת בין הערים ראמסגעיי"ט וקליפטאנווי"ל.....

הרב אלעזר פעלדמאן

לא בענין הכשר טבילה לטבילת עזרא.....

הרב ישראל משה בראנדער

מב בענין עירובי חצירות.....

מדור בירורי הלכות

הרב יצחק שלמה אלבוים

מח בענין בדיקה לענין ז"נ והפס"ט היכא שידוע שיש מכה מהצד שמוציא דם.....

הרב נפתלי צבי וואקסמאן

נה בענין הנאה ממלאכת נכרי בשבת ויו"ט.....

הרב אשר מרדכי ערלאנגער

עא בענין קידוש והבדלה בתפלה ועל הכוס.....

מדור הערות והארות עו

בביאור הלשון הותרה הרצועה - **הרב יונתן בנימין בוכינגער** ♦ תמיה על שו"ת מהרש"ג בענין להשכיר כלי לגוי שעושה בה מלאכה בפרהסיא / בענין בשר חי בתוך קדירה לענין שהייה / קושיא על הבה"ל סימן רנ"ד במש"כ דבצל וביצה דינה כגדי / חסרון הבנה בדברי הש"ך יו"ד סי' ק"כ סק"ז - **הרב יואל קרויס**

מדור דרוש ואגדה

הרב ישכר דוב ענגלענדער ז"ל

דברי אגדה לימי בין המצרים פו

מדור מכתבים למערכת צב

בדין מי שאכל מזונות ושתה יין ושכח לכלול על הגפן בברכת על המח' - **הרב יוסף מנחם מנדל רפפורט** ♦ עוד בענין הנ"ל - **הרב אשר אנשיל הלפרין** ♦ עוד בענין הנ"ל - **הרב שלום ציק** ♦ עוד בענין הנ"ל - **הרב שמעון יחזקאל שרגא הלוי שנעק** ♦ בענין עשיית מלאכה, תשמיש קל, רמיזה בבהמ"ז ובשאר ברכות - **הרב אברהם בלייער** ♦ עוד בענין הנ"ל / בענין לצאת ידי קידוש אם לא שמע ברכת בפה"ג - **הרב יואל מאיר גראסמאן** ♦ עוד בדין רמיזה וקריצה בבהמ"ז ובשאר ברכות - **הרב אברהם יצחק מילער** ♦ עוד בענין הנ"ל - **הרב אהרן יהושע געלדציילער** ♦ בענין טלטול מוקצה לצורך או"נ ביו"ט - **הרב ישראל פאלאק** ♦ בענין הוצאות והפסדים אם מותר ללוה לשלם למלוה / בענין ריבוי בשיעורים ביו"ט / בגדר ברכת בפה"ג דקידושא רבא - **הרב שמואל דוידוביץ** ♦ בענין הדחת ענבים מתולעות בשבת - **הרב יהושע עסטרייכער** ♦ בענין הוצאה ממקום פטור לרה"י - **הרב אליהו סגל**.

הרב צבי נחמיה הלוי שנעק

דומ"ץ קהל יטב לב דסאטמאר

ומו"ץ בהתאחקה"ח

בענין תחום שבת בין הערים ראמסגע"ט וקליפטאנווי"ל

על דבר השאלה השכיח במדינתנו (ענגלאנד) בעירות ראמסגע"ט (במאפ"ע מספר 1) וקליפטאנווי"ל (במאפ"ע מספר 2) שעל חוף הים שהרבה יהודים נוסעים לשם בימי הקיץ לנופש, וכיון ששני עירות אלו סמוכים זו לזו, ואנשים אשר נוסעים לשם לשכונת בראודסטער"ס (במאפ"ע מספר 3) אשר בראמסגע"ט שהוא היותר קרוב לגבול העיר רוצים לילך משם לעיר הסמוכה קליפטאנווי"ל בשבת כדי להתפלל בציבור ונשאלת השאלה אם מותר להם לילך או לא.

מרובעת מרבעין אותה ואח"כ מוציאין חוץ למרובע אלפים לכל רוח, ובנד"ד אחר שמרבעין העיר נמצא העיר הסמוכה (קליפטאנווי"ל) מובלעת בתוך רבוע של העיר ראמסגע"ט, והשאלה הוא, אם טבלא של רבוע העיר, שפוגע בעיר או ברבוע של העיר, הקרובה לה אם נעשו עי"ז השתי עיירות כעיר אחת.

ובאמת כבר שאל שאל לן השאלה הזאת לגבי נדון דידן דומ"ץ דמתא הגאון ר' שלום פרידמאן שליט"א ממרן בעל המנחת יצחק זצ"ל לפני עשרות בשנים ותשובתו לו נדפסה בספרו ח"ח סי' ל"ג, וקודם שנביא תשובתו נקדים לבאר הצדדים בזה, ושורש השאלה לכאורה הוא אם מה

והנה מציאות הדברים הוא דגבול העיר ראמסגע"ט היותר סמוך לגבול של קליפטאנווי"ל הוא בהפסק כביש שהוא חלק מה-2053 (במאפ"ע מספר 4) שאורך החלק בין ב' העיירות הוא בערך בין 240 ל-250 מעטער שיוצא לדעת החזו"א כד' מאות אמות ויותר ולשיטת הגרא"ח נאה הוא כחמש מאות ועשרים אמה באופן דלכו"ע הוא הרבה יותר מקמ"א אמה ושליש שזהו מה שנותנים לעיבור בין שתי עיירות שיהיו נחשבים כעיר אחת כמו שנפסק בשו"ע סי' שצ"ח סעיף ז'.

אלא שמעיר ראמסגע"ט יוצא כמה פגומים וההלכה הפסוקה הוא בשו"ע סי' שצ"ח סעיף ב', דעיר שאינה

שמוסיפין להעיר ע"י שמרבעין את העיר נחשב הרבוע כעיר עצמה או לא ולכאורה נראה דספק זה תלוי בחקירה אחרת וכמו שיתבאר.

חקירה בגדר דין רבוע הערים

(א) **דהנה** תנן ריש פרק כיצד מעברין (נב:) כיצד מעברין את הערים בית נכנס בית יוצא פגום נכנס פגום יוצא וכו' מוציאין את המדה כנגדן, ובברייתא בגמ' (נה.) ת"ר כיצד מעברין את הערים, עגולה עושין לה זווית, היתה רחבה מצד א' וקצרה מצד אחר רואין אותה כאילו הוא שוה היה בית אחד יוצא כמין פגום או ב' בתים כמין שני פגומים רואין אותה כאילו חוט מתוח עליהם ומודד ממנו ולהלן אלפיים אמה, היתה עשויה כמין קשת או כמין גם רואין אותה כאילו הוא מלאה בתים וחצירות ומודד ממנו ולהלן אלפיים אמה, ע"כ. וברש"י פי' דילפינן לה מדמרבינן פיאות לכל מילי דשבת (לעיל נא.) וכ"כ הראשונים גבי הא דס"ד דמרבעין לרבועו של עולם משום דילפינן לה מערי הלויים דכתיב ביה פיאות ושם מודדין לרבועו של עולם, והנה אף שבגמ' אי' על דינא דעשויה כקשת וגא"ם דרואין אותם כאילו מלאין בתים וחצירות מ"מ היינו נמי מדין רבוע, ובתוספתא אי' לשון זה גם דין פגום היוצא, ואין חילוק כלל בין כל הנך דכולם הוא מדין רבוע העיר

דילפינן לה מדין פיאות דמרבינן לה לכל מילי דשבת.

ויש לחקור בביאור דין זה של רבוע הערים דכשבולט בית מן העיר מודדין לכל הרוח ממנה ולהלן, האם הפי' דנחשב כל החוט המתוח כנגד אותו בית הבולט כחלק מן העיר וכעבורה של עיר, וזהו דילפינן מדין פיאות דתמונת העיר במרובע, וממילא שכל הרבוע נחשב כהעיר ממש, או יש לפרש דבאמת אין זה כלל מהעיר, רק דמאחר דילפינן דיש דין פיאות לכל מילי דשבת אמרינן דלענין תחומין צ"ל תחומין מרובעין, ולכן מתחילין למדוד כל התחום ברבוע כנגד בית הבולט כדי שיהיו תחומין מרובעין.

ביאור הצד שהוא דין בעיר וראיות לזה

(ב) **והנה** לעיל (מט:) נחלקו במתני' במי ששבת בבקעה דלר' חנינא בן אנטיגנוס י"ל אלפים אמה עגולות ולחכמים האלפיים אמה מרובעות כמין טבלא מרובעת כדי שיהא נשכר את הזווית, ובודאי דדין זה שנותנים לתחומים בקרנות כטבלא מרובעת הוא דין ברבוע התחומין בלבד, ולא שייך כלל לומר דמוסיפים על העיר בכדי שיהיו התחומין שוין ומרובעים אלא דהוא מחמת שצריכים שהתחומים יהיו מרובעים, וגם זה ילפינן מהך קרא דפאות דכתיב בערי הלויים ומדותם

מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים ופירש"י ופאת משמע מרובע, ולרחב"א לא ילפינן דין זה גבי שבת משום דכתיב בערי הלויים וזה יהי לכם מגרשי הערים, לזה אתה נותן פאות ואי אתה נותן פאות לשוכת, ורבנן לומדים דכזה יהיו כל שובתי שבת ע"ש, ומעתה יל"ע בהך דין דרובע ערים דפ' כיצד מערבין האם הוא ממש אותו דין של רובע תחומין שצריך שיהיו התחומין מרובעין או דזה דין נוסף דילפינן מקרא דפאות דגם העיר שממנו צריך למדוד דינו להיות מרובע וכל שבתוך המרובע דינו כעיר, דגם המקום של האדם שהוא העיר דכל העיר אצלו כד' אמות, שלכן מתחילין למדוד ממנו ולהלן, גם לו יש רובע, וכמו דילפינן שם גם לענין מעביר ד"א ברה"ר דצריך הן ואלכסונן וכן לענין עמוד ברה"ר גבוה י' ורחב ד' צריך הן ואלכסונן דילפינן מכזה יהיו כל שובתי שבת דבכל מה דשייך בדיני שבת יש לו רובע, וה"נ יש דין מחודש של רובע העיר דמוציאין את המדה כנגד הבליטה ועד שם נחשב כעיר ממש, וכן מסתבר לכאורה כיון דילפינן מכזה יהיו כל שובתי שבת דלכל מילי דשבת נאמר דין רובע ה"נ גם לענין עיר נאמר דין רובע ולפי"ז מובן מה דחלקן התנא לשנים דבמשנה דף מט: איירי מדין מדידת תחומין דבהכי איירי פרקין דמי שהוציאוהו, ובפ' כיצד מעברין מיירי מדין עיבור העיר.

וכן בשו"ע סי' שצ"ח דמיירי מדין עיבור הערים וקרפף וכו' נזכר רק דיני רובע דכיצד מעברין ולא נזכר כלל דיני רובע בקרנות לעשותן כמין טבלא מרובעת, ורק בסי' שצ"ט דמיירי מדיני המדידה של התחומין בחבל ודין קידור בהרים וכו' שם הוזכר דין זה שמודדים התחומין כעין טבלא מרובעת, ועי' בס' מור וקציעה שהק' באמת למה לא הזכיר המחבר בסי' שצ"ח מהל' רובע תחומין ולהנ"ל ניחא, וכן ברמב"ם בפכ"ז מהל' שבת כשהזכיר שיעור תחומין כ' דהתחומין הם כמין טבלא מרובעת, ואח"כ בפכ"ח בדיני עיבורי העיר הזכיר דין רובע דכיצד מעברין, והיינו כנ"ל משום דבאמת הם ב' דינים נפרדים דזהו דין ברובע תחומין וזה ברובע העיר, וכן משמע בבביתא גופא (נ"ו:): המרבע את העיר (עגולה - רש"י) עושה אותה כמין טבלא מרובעת וחוזר ומרבע את התחומין ועושה אותה כמין טבלא מרובעת, ולכאורה אם כל ענין רובע העיר הוא מדין רובע תחומין ורק להוסיף על רובע התחומין אינו מובן למה חלקם לתרתי, הרי ממילא מרבע לבסוף התחומין, ומבואר להדיא דב' דינים הם.

ראיות להצד שהוא דין במדידת התחומין

ג) **אמנם** בכמה מקומות משמע דביאור דין רובע הערים הוא מדין

רבוע תחומין והיינו שמרבעין העיר כדי שיהיו התחומין מרובעין וכן משמע בל' הר"ח (נו:): דכל עיקר דין רבוע הוא רק לענין הוספת תחומין וז"ל וכבר אמרנו למעלה שצריך למדידת תחומין פאות לפיכך צריך להוסיף עודף מרובע על העגול עכ"ל, וכ"מ מל' רש"י נג. ומודד מן החוט ולחוץ כדי שיהא התחום שוה לשתי הקרנות ולא יהי כאן קצר וכאן ארוך וכן לקמן נה. עגולה עושין לה זוית כשבא למדוד תחומין וכו' לא ימדוד מן החומה אלא יוסיף לה ריבוע כלומר ורחוק מן החומה כדי רבוע ואח"כ ימדוד תחומי הקרנות שאם בא לצאת דרך קרן העיר ישתכר בהליכתו כדי רבוע עכ"ל, ומשמע דהוא דין בהתחומין וההילוך לחוד וכן יש לדייק מל' הרשב"א בעבוה"ק (ה י"ב) וז"ל היתה רחבה מצד אחד וקצרה מצד אחר וכו' ומודדים לה מן הצד הרחב ומציאין משם את המדה של אלפיים אמה אע"פ שיהא התחום יותר מאלפיים לכשנמדוד מצד הקצר עכ"ל ואם הפי' דמוציאין את העיר עד החלק הבולט הלא אין התחומין יותר מאלפיים כלל אלא שהעיר יותר גדולה ומשמע מזה קצת דהעיר באמת לא נתרבה כלל.

נפק"מ להלכה מחקירה זו

(ד) **והנפק"מ** היוצא מחקירתנו הוא לענין כמה דברים והיינו לענין כל הדינים שיש לעיר

ולעיבורה כגון בדין המניח ערובו למעלה מ' דבתוך עיר ועיבורה דנחשב כד' אמות, חשוב כמקום א' וכשר העירוב, כמבואר בגמ' (לכ:): ובשו"ע סי' ת"ט ס"ב וכן למי שהוציאוהו חוץ לתחום ונתנוהו בעיר אחרת דלדעת הרמב"ן ודעימיה מהלך את כולה ועיבורה, מה הדין לענין רבוע העיר האם גם הוא נחשב כעיר עצמו או דהוא רק דין במדידת התחומין וממילא לא שייך כלל לדינים המקושרים לעיר עצמה, וכן לענין הדין דכלתה מדתו בסוף העיר דכל העיר כד' אמות אם גם החלק הנוסף ברבוע העיר הוא לו כד"א ואינו עולה לו במדת תחומו, וכמו כן לענין הדין דמניח עירובו מחוץ לעיר ולן בעיר דיש לו כל העיר כד' אמות להרמ"א בסי' ת"ח, האם נימא דגם הרבוע הוי מעיקר העיר ונחשב כד' אמות או לא.

ועוד נפק"מ יוצא בנד"ד וכן הוא נוגע למעשה כהיום בהרבה עיירות, והוא כשרבועים של שני ערים נפגשים זה עם זה ועקרי הערים מרוחקים זו מזו, דאם נאמר דדין הרבוע הוא מדין עיבור העיר ונעשה חלק מן העיר הרי פשוט שהערים מצטרפין זה לזה להיות אחד, מאחר והם מתחברים בעיבורם וכמו כל בית או עיר הנמצא בתוך עיבור של עיר שמחברים את הערים להיות אחד וכשנותנים קרפף לעיר פשוט

הרב אלעזר פלדמאן

כולל יטב לב

בירורי הלכות בענין הכשר טבילה לטבילת עזרא

ע"ד השאלה שמתעורר מפעם לפעם ובפרט כשנמצאים במקומות מרוחקים בלא מקוה כשר ומסודר, מה הם הקולות שאפשר להקל לענין טבילת עזרא, שכידוע הקילו חכמים בכמה מהלכות מקואות, וכדי לבאר הני קולות במה אפשר להקל ובמה צריך להחמיר, נסדר כמה מהפסולים במקואות, ומינה נדון ונחזה לגבי טבילת עזרא. וזה החלי בס"ד.

- א -

א. טבילה בכלי. הוא פסול במקום הטבילה דילפינן בתו"כ מקרא אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור וכו' מה מעיין שעיקרו בקרקע אף בור שעיקרו בקרקע לאפוקי בתוך הכלי. ועיין בתוס' פסחים (י"ז ע"ב) בד"ה אלא שדרשה זו דרשא גמורה היא מן התורה. וכ"כ הרא"ש.

ועיין במקוה ישראל בפתיחה שמבאר דהפסול של טבילה בכלי אינו פסול במים כמו בשאובין שהמים נפסלו, אלא פסולו במקום המים שהוא בכלי, ואף שלא יהיו המים האלו שבכלי שאובין כגון דלא נתמלאו לדעת, דלית ב' פסול שאובין, מ"מ פסולם מחמת שהם בכלי, ולכן אינו יכול לטבול בהמים כשהם בכלי, אבל אם ישפוך המים מהכלי, המים כשרים.

וכן פסק המחבר בשו"ע בסעיף נ' וז"ל צריך שלא יהיו מ' סאה של מקוה בתוך הכלים שאין טבילה בכלי. ועיין בש"ך שם דאף כשחיברו כיון שהיה שם כלי עליהם קודם החיבור פסול, וכדאיתא במשנה פ"ד מ"ח.

ב. פסול דזוחלין. וילפינן לה בתורת כהנים מקרא הנ"ל אך מעיין ובור מקוה מים, אי מה מעיין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין ת"ל אך מעיין, המעיין מטהר בזוחלין, והמקוה באשבורן. והראשונים כתבו דמעין בטבעו הוא זוחל, ולכן טהרתו בזוחלין, משא"כ מי גשמים במקוה בעי אשבורן.

ובמחבר בסעיף ב' כתב וז"ל מי מעיין מטהרין אף בזוחלין (עיין ש"ך דכ"ש באשבורן. ודלא כרא"ה מובא בשמלה סק"ו דמעין מטהר רק בזוחלין ולא באשבורן.) מי גשמים אין מטהרין אלא באשבורן

פירוש מקום עמוק שמתכנסים בו המים ונקרא אשבורן. הגה. אבל על ידי זחילת פסול מן התורה כ"כ הרמ"א בשם הב"י בשם המהר"ק. וכן נקטו להלכה עיין בדברי חיים.

ג. הויה על ידי דבר המקבל טומאה. בגמ' זבחים (כ"ה ע"ב) ילפינן לה מקרא הנ"ל דאך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור, אמר ר"י משום ר"י בר אבא הוייתן על ידי טהרה תהא, ופירש"י שם כשאתה מהווה אותם להיות מקוה מהווה אותם על ידי דבר שאין מקבל טומאה.

וכן פסק המחבר בסעיף מ"ח הבא להמשיך מים למקוה צריך שלא יהא בדבר המקבל טומאה. ומקורו גם ממתינ' פ"ה משנה ה' ר"י אומר כל דבר שהוא מקבל טומאה אין מזחילין בו. וע"ע ברא"ש שם. ובהלכות להרא"ש.

והנה הפסול הזה דהוי' על ידי דבר המקבל טומאה כולל ב' אופנים, א' הבאת המים כשמאספין ומביאים המים לבור. ב' החזקת המים בבור ומניעת זחילתם מהבור. וכן פסק המחבר בסעיף מ"ח וז"ל סילון של מתכת אסור להמשיך בו מים למקוה. ובסעיף נ' כתב בזה"ל ואם בא לסתום הסדק כדי שישארו בו מ' סאה לא יסתום אותו בדבר המקבל טומאה ויש מי שמתיר ע"ש. ובגמ' זבחים (כ"ה ע"ב) מבואר עוד דאם אין המים באים

להמקוה מהדבר המקבל טומאה מיד אלא בהפסק על הוי' אחרת לפני שנכנסת לבור כשירה. וכן פסק המחבר שם שאם יצאו המים מהצינור של מתכות ע"ג עץ שהמים מקלחין ממנה למקוה כשרה.

[אגב, יעויין בשו"ת ערוגת הבושם בשם הגר"פ צימעטבוים זצ"ל דכשרות המשכה הזאת הוא דוקא כשיורדין ועדיין לא נחו המים במקום המקבל טומאה ולא נקרא עליהן שום פסול אבל אם הם נחו ונאספו באוצר וכדומה ונקרא עליהן שם פסול על ידי דבר המקבל טומאה שוב לא יתכשרו בזה שיקלחו למקוה על ידי דבר שאין מקבל טומאה].

ד. פסול דמים שאובין. מים שנשאבו לדעת בכלי ובמים כאלו פסולין לטבילה ונחלקו בזה הראשונים אי פסול מן התורה או לא, דבתורת כהנים דרשי מקרא אך מעין ובור מקוה מים יהיה טהור וכו', יכול אפילו ממלא בכתף ועשה מקוה לכתחילה יהיה טהור ת"ל מעין וכו' עיי"ש, ובר"ש וברא"ש ריש הלכות מקואות האריכו אי דרשה זו דרשה גמורה היא או אסמכתא בעלמא.

ולהלכה בשו"ע שיטת המחבר דכולו שאוב פסול מדרבנן, ולכן פסק בסעיף נ"ג דהבא להכשיר מקוה שאוב ממקוה שלם שאינו שאוב אע"פ שאינו משיקו אלא כשערה כשר.

לענין טב"ע טבילה בכלי פסול גם לטב"ע ומים שאובין כשר לטב"ע אם עכשיו המים אינן בכלי.

והנה לענין פסול זוחלין לא נתבאר להדיא אי פסול בטב"ע, אבל יש ראי' דפסול והוא דבש"ע סי' קנ"ט סט"ו איתא מי גשמים שהן זוחלין יש להסתפק אם טובל בהם ידיו ובביהגר"א שם דעתו דאין להסתפק בזה כלל דהא אף לטבילת כלים פסול זוחלין ע"ש, ובסעיף שאח"ז מביא המחבר שיטת הראב"ד דמים שאובין כשר לטבילת ידים וטעמו משום דמצינו לענין טבילת בע"ק דמותר בשאובין שבקרקע ע"ש.

ואי נימא דזוחלין כשר לטבילת בע"ק א"כ לשיטת הראב"ד מותר לטבול ידים בזוחלין כמו בשאובין ולא משמע כן בש"ע דלא מביא שי' הראב"ד כי אם לענין שאובין ולא לענין זוחלין וביותר משמע כן בביהגר"א דחולק על המחבר בהחלט וכותב דזוחלין פסול לכו"ע הלא לשי' הראב"ד יש להכשיר אלא על כרחך מוכח דזוחלין פסול לטבילת בע"ק ולכן פסול גם לטבילת ידים.

ובשו"ת זכרון יהודה חלק ב' סי' ס"א דן בזה ודעתו להחמיר בפסול זוחלין בטב"ע ומביא ראי' הנ"ל ודם שם עם בעל ערוגת הבושם שדעתו היה נוטה להכשיר וצ"ע מהנ"ל.

ואולי י"ל דמה שכתוב בש"ע דיש להסתפק בזוחלין אי כשר

וברמ"א ודוקא בפסול שהוא מדרבנן כשר בהשקה של כשערה אבל בפסול דאורייתא בעינן השקה בשיעור של כשפופרת הנאד. הרי מבואר דעת המחבר דשאובין מדרבנן, אבל הרמ"א בסעיף נ' כתב ואם כל המקוה היא שאובין פסול מן התורה.

עד כה היה דברינו במה שנוגע לגבי טבילות דאורייתא ודרבנן, אבל לגבי טבילת עזרא מצינו שחז"ל הקילו לגבי שאובין כמבואר בגמ' ברכות (כ"ב ע"א). וכן תנן במשנה פ"ח משנה א' לבע"ק ואפילו נתמלאו בקילון. ועיין בר"ש דהרי קי"ל דאפילו כולו שאובין כשר לטבילת עזרא. וכן כתב הב"י בסימן פ"ח. ועיין במג"א (סימן תר"ו סק"ט) בשם הראב"ד כן. [ויעיין בר"ש מובא בשם תוספתא שי' ר"מ שחולק יעו"ש]. ועיין בב"י שם דאף אי נימא דכולו שאוב מה"ת פסול מ"מ לגבי תקנת עזרא הקילו בה. וכ"ש אי נימא דכולו שאוב מדרבנן.

אבל הב"י מביא שם דבגמ' נחלקו אי טבילה בכלי כשירה בטב"ע, ולהלכה מסיק דרק שאובין הקילו בהו, אבל טבילה בכלי פסול לטב"ע. ובפשטות היינו טעמא כיון דהוא פסול מדאורייתא ודרשא גמורה היא וכנ"ל, וכן נקט המג"א שם.

נמצא דב' פסולים אלו טבילה בכלי ושאובין נתבאר דינם בפירוש

לטבילת ידים היינו אי נימא בזה דכשר כמו בשיעור מ' סאה המבואר בסי"ד דמקילין לענין טבילת ידים ודי ברביעית וע"ז כתב הגר"א דאין להסתפק כלל דהלא הטעם דמקילין ברביעית הוא משום דכשר לטבילת כלים והלא זוחלין פסול לטבילת כלים אבל איה"נ מצד ש' הראב"ד יש להקל גם בזוחלין וא"כ אין ראי' מבורר מש"ע דזוחלין פסול לטב"ע.

אבל במחצית השקל סוף סק"ז מבואר להדיא דזוחלין פסול לטב"ע ע"ש.

ולענין פסול הויה ע"י דבר המקבל טומאה לא מצינו בפוסקים מה דינו לענין טב"ע, ולכאורה יש ראי' ממשנה פרק ח' מקואות מקואות העמים שבחוצה לארץ כשרים לבעלי קריין אפי' נתמלאו בקילון ופי' הרע"ב שמלאו מים בכתף ושפכו לתוך גומא ומאותו גומא יש דרך שהולכים המים למקוה ע"כ, ובפשוטו צ"ע למה לא פירש המשנה ששפך המים שאובין להמקוה ולמה הוצרך לפרש ששפך תחילה לתוך גומא ומשם יורד המים להמקוה, ולכאורה מוכח מזה דהוי ע"י דבהמק"ט פוסל גם לטבילת בע"ק ולכן אי אפשר לשפוך המים לתוך המקוה דאז פסול לטבול בו מטעם דהמקוה נתהווה ע"י דבר המקב"ט דהיינו אדם השופך וכן הכלים ששופכים בהם המים

ולכן הוצרך הרע"ב לפרש דהולכין מהגומא להמקוה דבזה ליכא פסול דבהמק"ט כיון דיש הפסק בין דבהמק"ט להמקוה.

אבל עיין בתוספות יו"ט שם עמד על זה וכתב דדברו חכמים בהווה שכן דרך למלאות בקילון ואיה"נ אם נשאבו כולן בלא דרך המשכה כלל כשרים לבעלי קריין ע"ש.

הרי לן להדיא יוצא מדברי התו"ט דפסול הויה ע"י דבהמק"ט ליכא בטבילת בע"ק.

קיצור הדברים יש ד' פסולין בטבילה דאורייתא, טבילה בכלים, שאובין, זוחלין, הויה ע"י דבהמק"ט. ולענין טב"ע טבילה בכלים פסול, שאובין כשר, זוחלין יש מחלוקת הפוסקים, הויה ע"י דבהמק"ט כשר.

- ב -

ועתה נבוא לדון לענין הנוגע למעשה בפרט בימי הנופש שיש כמה מקומות רחיצה, והרבה מסתפקים באיזה מהם אפשר לטבול, ומה דינם. ונפרטם, א' נהרות. ב' בריכות שחי'. ג' אמבטי' שהוא כלי המחובר לקרקע.

א. והנה בנהרות יש ב' סוגי נהרות, א' אלו הנקראים אגם שנקוו מים למקום אחד בבור גדול. ב' נהרות שעדיין נובע וזוחל כל הזמן.